INFRACȚIUNEA PRIVIND CORUPEREA ALEGĂTORILOR (Art.181[1] CP RM)

Andrian ȘARGU

CZU: 343.415 sarguandrian@gmail.com

Fair elections are a fundamental pillar for ensuring the efficient functioning of democracy and safeguarding the rights and freedoms of citizens. Corruption in the electoral process poses a serious threat to the independence and sovereignty of the people. Votes obtained through corruption no longer reflect the will of the majority of participating citizens. As a result, the people lose control over their own destiny, and the state power can be usurped.

Scopul lucrării constă în realizarea unei cercetări în domeniul coruperii alegătorilor în cadrul procesului electoral, cuprinzând identificarea metodelor și tacticii utilizate în această activitate. Scopul final al acestei lucrări constă în formularea și dezvoltarea de măsuri eficiente, având ca obiectiv îmbunătățirea atât a cadrului legal, cât și a practicilor existente în acest domeniu.

Actualitatea și importanța temei abordate. Alegerile reprezintă cea mai convingătoare formă de manifestare a democrației, fiind condiția fundamentală a existenței unui stat democratic. Dreptul de vot, ca drept fundamental, este legat de participarea cetățenilor la formarea autorităților reprezentative și a altor instituții eligibile. Acest drept este recunoscut de tratatele europene, fiind în legătură directă cu dreptul de participare la viața politică. Conform Constituției Republicii Moldova, suveranitatea națională aparține poporului, care o exercită atât direct, cât și prin organele sale reprezentative. Pentru popor, alegerile reprezintă modalitatea cea mai eficientă de a influența guvernanții și de a-și face auzită vocea, reprezentând astfel un mecanism de selecție și desemnare a celor care ocupă funcțiile eligibile. Infracțiunea privind coruperea alegătorilor reprezintă o amenințare la adresa independenței și suveranității poporului. Voturile obținute prin intermediul corupției nu mai reflectă voința majorității cetățenilor participanți la alegeri, ceea ce poate afecta negativ procesul democratic și interesul național. Poporul își pierde controlul asupra propriului destin și puterea de stat este uzurpată. Candidații care încearcă să obțină voturi prin coruperea alegătorilor sunt susceptibili să acționeze în interesul propriu sau în interesul grupurilor de interese care i-au susținut în campania electorală odată ce obțin funcția.

În conformitate cu articolul 181[1] din Codul penal al Republicii Moldova, timpul săvârșirii infracțiunii de corupere a alegătorilor este definit ca fiind „în cadrul alegerilor”. Aceasta se referă la scopul infracțiunii și nu la restricționarea intervalului de timp în care poate avea loc săvârșirea acesteia. Legiuitorul nu a stabilit un interval de timp

specific în care această infracțiune poate fi comisă, ceea ce înseamnă că corupția electorală poate avea loc în orice moment, nu doar în perioada campaniei electorale [1].

Infracțiunea de corupție a alegătorilor reglementată de articolul 181[1] din Codul penal al Republicii Moldova are o natură politică, deoarece este strâns legată de procesul electoral și de alegerea reprezentanților politici. Această infracțiune constă în oferire sau darea de bani, bunuri materiale sau alte beneficii pentru a influența votul alegătorilor în favoarea unui anumit candidat sau partid politic. Astfel, infracțiunea de corupție a alegătorilor are un impact direct asupra procesului democratic de alegere a reprezentanților politici, prin încălcarea principiului egalității de șanse și a libertății de alegere a cetățenilor. De aceea, combaterea acestei infracțiuni este importantă pentru asigurarea unui proces electoral corect, transparent și democratic.

Răspunderea pentru încălcarea legislației electorale este un instrument de drept public ce asigură interesul poporului în calitatea acestuia de deținător exclusiv al suveranității naționale în procesul de realizare de către cetățeni a drepturilor electorale [2],

În contextul doctrinei și politicilor penale la nivel mondial, există două abordări distincte în ceea ce privește incriminarea coruperii alegătorilor. Potrivit primei abordări, această faptă ar trebui să fie incriminată, în timp ce conform celei de-a doua abordări, nu ar trebui să fie incriminată. Prin incriminarea coruperii alegătorilor statele urmăresc să descurajeze și să sancționeze orice formă de influență ilegitimă asupra alegătorilor, consolidând astfel democrația și încrederea în sistemul electoral.

Codul penal al Republica Moldova [3, art.181[1]], ca și cel al României [4, art.386], incriminează acțiunile persoanelor care săvârșesc acțiuni precum „oferirea" sau „darea" de bani, bunuri, servicii sau alte foloase, cu scopul de a influența alegătorul să-și exercite sau să nu-și exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor, acțiuni pentru care sunt trase la răspundere penală.

Codul penal al Republicii Federale Germane [5, art.108b], cel al Austriei [6, art.265], al Greciei [7, art.165], al Ucrainei [8, art.160], pe lângă acțiunile de „oferire" sau „dare" de bani, bunuri, servicii sau alte foloase cu scopul de a influența alegătorul să-și exercite sau să nu-și exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor, incriminează și acțiunea de „promisiune". În aceste țări subiect al infracțiunii de corupere a alegătorilor poate fi atât persoana care săvârșește aceste acțiuni, cât și alegătorul care solicită, acceptă sau promite avantaje în schimbul votului.

Analizând jurisprudența în cazurile de corupție electorală, în special cazurile de corupere a alegătorilor, constatăm că, deși această infracțiune este frecventă în cadrul alegerilor din Republica Moldova, numărul hotărârilor emise de instanțe în aceste cazuri este relativ scăzut.

Conform raportului Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției [9], se constată că, indiferent de îmbunătățirile aduse articolului privind coruperea alegătorilor, acesta nu va avea un impact semnificativ dacă organele de urmărire penală nu acționează eficient în cazurile de corupere a alegătorilor. Prin urmare, este imperativă creșterea presiunii asupra acestor organe pentru a asigura aplicarea efectivă a prevede-

rilor articolului 181[1] din Codul penal. Este necesar ca organele de urmărire penală să desfășoare acțiuni de monitorizare și să ia măsuri împotriva infracțiunilor, astfel încât să se garanteze respectarea și aplicarea corectă a normelor referitoare la coruperea alegătorilor.

Concluzii. Subiectul infracțiunii de corupere a alegătorilor, conform articolului 181[1] din Codul penal al Republicii Moldova, nu ar trebui să se limiteze doar la persoana care efectuează acțiuni de corupere. Alegătorul în sine ar trebui să fie considerat subiect al infracțiunii, deoarece prin acțiunile sale contribuie la săvârșirea acesteia. O mare parte din cetățenii Republicii Moldova se află sub pragul sărăciei. Prin urmare, consider că ar trebui să existe un mecanism sau o modalitate legală de responsabilizare a alegătorului care solicită sau nu respinge ferm oferirea sau primirea de bani, bunuri, servicii sau alte avantaje, fiind tras la răspundere penală. Se consideră necesară incriminarea acțiunii de „promisiune” în scopul coruperii alegătorilor sau afectării integrității procesului electoral în Republica Moldova. Pentru a dovedi promisiunea în cazul coruperii alegătorilor, sunt necesare probe concrete, precum înregistrări audio sau video, mărturii ale martorilor sau alte documente care să sugereze existența unei astfel de promisiuni. De asemenea, este important să se demonstreze intenția sau scopul promisiunii de a corupe alegătorul, adică faptul că promisiunea a fost făcută în schimbul votului.

În vederea asigurării aplicării eficiente a normei prevăzute la articolul 181[1] din Codul penal și având în vedere argumentele prezentate anterior, susținem implementarea următoarelor **recomandări**:

1. Completarea dispoziției de la alin.(1) art.181[1] CP RM, astfel încât aceasta să înceapă cu cuvântul „Promisiunea, ...”.
2. Completarea art.181[1] CP RM prin introducerea următorului text în alin.(1): „Este pasibilă de aceeași pedeapsă penală persoana care solicită cadouri sau alte avantaje, ori primește sau le acceptă, pentru a nu participa în alegeri sau pentru a vota într-un anumit fel”.
3. Completarea art.181[1] CP RM cu un nou alineat care să prevadă: „Persoana care a solicitat cadouri sau alte avantaje, ori a primit sau le-a acceptat, este liberată de răspundere penală dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea săvârșită de ea”.

Referințe:

1. STATI, V. Infracțiunea de corupere a alegătorilor (art.181[1] CP RM): Studiu de drept penal. Partea II. În: Revista Națională de Drept 2014, nr.4, p.14.
2. GUCEAC, I. *Drept electoral*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005, p.197.
3. Codul penal al Republicii Moldova, nr.985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.72-74
4. Codul penal al României (Legea nr.286/2009). În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr.510.
5. Codul penal al Republicii Federative Germane, https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/StGB.pdf

6. Codul penal al Austriei, https://www.jusline.at/gesetz/stgb
7. Codul penal al Greciei, https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Grecia-RO.html
8. Codul Penal al Ucrainei, https://meget.kiev.ua/kodeks/ugolovniy-kodeks/razdel-1-5/
9. Raportul a fost elaborat în cadrul Proiectului „Litigare strategică pentru asigurarea integrității aleșilor poporului", implementat de Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției, (2019-2020)". https://www.capc.md/publicatii/studiu-cum-fost-asigurata-integritatea-alesilor-locali-si-procesului-electoral-2019-2020

Recomandat
***Vitalie STATI**, dr., prof. univ.*